

país, hem de creure-ho. Ara bé, fonèticament tan impossible és que *Argileriis* es canviés en *Argelaguer(s)* com viceversa. Però en canvi és perfectament versemblant que la gent del S. IX sabés encara que aquest *argil-/argel-* era un arcaisme que significava 'argelaga' i que en perdre's aquell definitivament, fins en aquestes reculades valls, el nom vagi ser refet com *Argelaguer*.

+ARGELE, m. «espacio donde se arrojan trozos de barro antes de bizcochar ---» en el vocabulari dels forns de l'antiga ceràmica de Manises (p. p. Almela i Vives, *BSCC* xiv, 374); de l'àr. *al-ğällä* o *al-ğälläyü* 'fang, llor', variant vulgar de l'àr. *ğulla* 'fems, buina de vaca usada per escalfar', Dozy, *Suppl.* 1, 203.

Argelers, V. *argelaga* *Argelest*, V. *argila* *Argenç*, V. *argent*

+*Argenda*, forma vulgar molt usada a l'Urgell i Urgellet, Segre Mitjà i altres llocs com a variant d'*hisenda*, antic castellanisme digerit pel català central, en el sentit de gran propietat immòbil, rústica (< cast. ant. *hazienda*, V. FER)

ARGENT, 'plata', del ll. ARGENTUM id. □ 1.ª documentació: 1271; moneta de argent doc. mig llatí de 1056 (Bast-Bass. 155).

En la tarifa dels corredors de Barcelona, de 1271: «un enap d'argent sia gran o poch, blanc o daurat, pus sia sencer, 4 drs, --- taçes d'argent, escudelles, talladors e tota altra de argent qui-s port per ciutat --- argent en pessa, e tot altre cambi d'argent qui-s vena per mà de corredor ---» (*EntreDLle.* 1, 159.76, 78, 79). Freqüent també en Llull, *Blang.* (NCL III, 41.19). Des de la fi de l'Edat Mitjana l'ús de plata ha estat guanyant terreny, sense eliminar ben bé el d'argent en la llengua viva, però reduint-lo cada cop més a terme literari, elegant, figurat i ponderatiu. Situació ja reflectida per OPou (1575) «argent o plata: argenteum; cosa de argent: argenteus», per bé que ací podria entrar-hi en joc alhora la disjuntiva entre l'ús gironí i el valencià, que pertot posa de relleu aquesta obra; tanmateix ell sembla preferir *argent*: «la onça de argent pesa 6 grans més que la del or», 208; cf. *La Font de l'Argent* en el Maestrat, terme de Rossell (53' × 35'), 1961.

Com a nom de metall, el mercuri, es va usar *argent-viu*, denominació quasi exclusiva en el llenguatge parlat fins al segle passat: ja consta en la Tarifa de 1271 («quintar d'argent viu, e de vermeyló --- 8 diners de reva», § 5) i en una reva de Perpinyà de 1295 (RLR v, 80), «---: *hydrargyrum*», OPou, *ThPu.*, 199, d'on manllevat *argent vivo* en els Aranzels santanderins del S. XIII i altres textos medievals castellans (RFE VIII, 17).

DERIV.: *Argentada* [1399, BMetge]. *Argentador*: d'on possiblement manllevat cast. ant. *argentador* en un text bíblic del S. xv («con *argentadores* e arambrosos», veg. la *Biblia de Scío* vi, 101, traduïnt *argentariis* de la Vulgata, *silversmiths* de la bíblia del

rei James). *Argentadura* [1313]; *argentament*; *argentar* [1640, DTo.]; *argentat* [Llull]. *Argenter* [Llull, *Blang.*, NCL II, 193.6] «aurifaber, aurifex», «dels pesos dels *argenter*s ---», OPou (*ThPu.*, 161, 208); resta molt més vigent que *argent* per *plata*, fins avui, i en general es considera encara que *plater* i *plateria* són mots a evitar com a acastellanats; en la Cançó del Serraller, que deu ser del S. XVIII: «tres germanes que yo'n tinch, / a fe que són ben casadas: / la xica ab un *argenté*, / la més gran ab un *paraire*» (Milà i F., *Romlo.*, 117.28); *argentera* [1330, *AlcM*]; *argenteria* [Llull; «el bolqueret que he perdut / no en venen a cap botiga / --- compreu-ne a l'*argenteria*», Milà i F., *Romlo.*, 33B]. *Argentan* [el reclamava Ed. Fontserè per al DOrt., cap a 1925] pres del fr. *argentan*.

Argentí [Lab. 1839; escr. Renaix.]; *argentina*. *Argèntic*; *argentós*. *Argentina*, *argentis* (primer, plural de *argentí*) nom rossell. i alt-empord. d'una mata, que a Montesquiú d'Albera, a Espolla i Llançà puc identificar com una espècie d'arguella (cf. *argelac* 'gatosa' a Montesquiú), però en el Conflent, a Tuès i Nyer, és una mena d'estepa («ciste», Jampy, *Lliris*, *Flors* --- *Munt. de Canigó*): sembla ser un mot poc genú manllevat del fr. *églantine* 'arç blanc' deformat per encruament amb el cat. *argelac*, -aga; també deu usar-se fins a les Corberes car a Talteüll hi ha el Serrat de l'Argentinari, i m'expliquen que és perquè hi havia *argentí*, que en feien «fagots» per esquivar les mosques.

Argenç [1120?, *AlcM*; segle XIII] del ll. ARGENTĒUS 'argentí, pertanyent a la plata', cf. cast. ant. *ariento* [DCEC I, 263-4]; per a la variant regressiva *argent* deguda a confusió fonètica, veg. detalls en *AlcM*; entre les mesures de pesos dels argenteres: «gra, dels quals 36 fan *argens*; *argens*, dels quals 8 fan *quart*», OPou, *ThPu.*, 208; en un doc. del Cardener, de c. al S. XVII: «chreu de argent --- pesa tota yunta setsa march sinch honsas, tres *argensos*» (BCEC, 1909, 272), encara en l'Alt Pallars: «per un *argens* de ceda per compóndrer la bandera, 1 ral, 6 sous» en uns comptes de 1806 que llegeixo a Estais; d'on el derivat +*argençat* 'quantitat de mercaderia que es pot comprar amb un *argenç*': «quatre pareis de galines per *argençads* de charne», doc. de Borredà de mitjà S. XII (BABL VII, 11); *argenç* es devia usar encara com a mesura entre els menestrals barcelonins a mj. S. XIX com sigui que un galant popular compara «els teus llavis, mig *argens* / d'una seda carmesina» en Pitarra (*El Boig de les Campanilles*, *Gatades* II, 248); 1 també +*argençada* amb referència a l'oli (cf. cast. *aranzada*, DCEC I, 264a40): «faneques avenii et *arginçatas* oley et totam vindemiam», doc. de Talarn, de 1389 (BCEC VI, 100).

Del gr. ἄργυρος 'argent', de la mateixa arrel indoeuropea que el ll. *argentum*: *argiric*; *argirita*; *argiris-me*; *argirosa*.

CPT.: *Argentifer*. *Argentpell* [1284]; *argentpellat* [*Tirant*]. Per a *argentviu*, veg. supra.

1 En efecte, no estrany al català central: també l'usava en el seu estil oral Emili Vilanova: «no n'hi